

โมเดลไลฟ์กับการจัดการเรียนรู้สุขภาพศึกษา

LOVE Model and Health Education Learning Management

เอมอัชมา วัฒนบุรณานท์¹
Aim-utcha Wattanaburanon

Received: February 22, 2020

Revised: April 20, 2020

Accepted: April 30, 2020

บทคัดย่อ

โมเดลไลฟ์ (LOVE Model) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่สร้างและพัฒนาขึ้นเพื่อสร้างเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้กับผู้เรียน ทั้งในด้านความดี (การรักษาศีลห้า) ความจริง (ธรรมชาติของชีวิตที่พึงปฏิบัติได้) และความรู้ปฏิบัติ (การรู้และปฏิบัติ) รวมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยโมเดลไลฟ์ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเรียนรู้ (Learning หรือ L) ขั้นเปิดใจ (Openness หรือ O) ขั้นเห็นคุณค่า (Value หรือ V) และขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence หรือ E) ซึ่งโมเดลไลฟ์สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้สุขภาพศึกษาเพื่อลดปัญหาพฤติกรรมสุขภาพและนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต สนทริยภาพวิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษาได้

คำสำคัญ: โมเดลไลฟ์, การจัดการเรียนรู้สุขภาพศึกษา, การสร้างเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

Abstract

LOVE Model is a new learning management model which created and developed for enhancing comprehensive humanization of students in the areas of goodness (Observing five precepts), truth (Nature of life capable of practices) and knowledge for practices (Knowing and practicing), including students' learning achievement. The LOVE Model consists of four steps: Learning (L), Openness(O), Value (V), and Excellence (E). Not only LOVE Model can be utilized for health education learning management to reduce health problems, but also applied for learning management in other courses related to life, aesthetics, science and social studies.

Keywords: LOVE Model, Health Education Learning Management, Comprehensive Humanization Enhancement

¹ ศาสตราจารย์สาขาวิชาสุขภาพศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (Professor of Health Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University) E-mail : aimutcha.w@chula.ac.th

บทนำ

การจัดการเรียนรู้สุขศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะที่ดีต่อสุขภาพ และสามารถปฏิบัติตนเพื่อการมีสุขภาพที่ดี รวมทั้งมีความฉลาดรู้ทางสุขภาพ (Health Literacy) สิ่งสำคัญในการจัดการเรียนรู้ คือ การให้ผู้เรียนนั้นเกิด “การเรียนรู้” ให้มากที่สุด ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับเนื้อหาสาระการเรียนรู้และกลุ่มผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติได้จริงบนพื้นฐานความถูกต้อง เหมาะสม และสร้างสรรค์ รวมทั้งสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

โมเดลเลิฟ (LOVE Model) (เอมอัชมา วัฒนบุรานนท์, 2558; 2559; 2561) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่สร้างและพัฒนาขึ้นจากแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) แนวคิดหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา และแนวคิดด้านความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยมุ่งเน้นการสร้างเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้ผู้เรียน ในด้าน**ความดี** (การรักษาศีลห้า) **ความจริง** (ธรรมชาติของชีวิตที่พึงปฏิบัติได้) และ**ความรู้ปฏิบัติ** (การรู้และปฏิบัติ) โดยเริ่มต้นจากการวิจัยและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาคณิตศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2552 ทำการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์จนได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ชื่อว่า “**โมเดลเลิฟ (LOVE Model)**” และนำไปทดลองใช้ในเนื้อหาสาระการเรียนรู้ทางสุขศึกษา เช่น มรณศึกษา (Death Education) เพศศึกษา (Sex Education) สวัสดิศึกษา (Safety Education) ซึ่งโมเดลเลิฟนี้ได้ผ่านการประเมินมาตรฐานโมเดล 6 มาตรฐานจากผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ความถูกต้อง (Accuracy Standards) ความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) ความเหมาะสม (Appropriateness Standards) ความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) ความเป็นนัยทั่วไป (Generalizability Standards) และความพึงพอใจ (Satisfaction Standards) รวมทั้งมีประสิทธิภาพ (Efficiency) ผ่านเกณฑ์ 80/80 และมีค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness) 0.50 ขึ้นไป

ทั้งนี้โมเดลเลิฟยังได้รับการเผยแพร่ ขยาย ต่อยอด การจัดการเรียนรู้ไปยังกลุ่มผู้เรียนหลากหลายระดับ และเนื้อหาสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น งานวิจัยของรุ่งอรุณ ปิยะฤทธิ์ และวลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (2558) นำโมเดลเลิฟไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาเพชรบุรีศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี งานวิจัยของนวันรัตน์ ธัญญศิริ (2561) ได้นำโมเดลเลิฟไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาในกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม และงานวิจัยของรุ่งอรุณ ปิยะฤทธิ์ นาลสุดา วงษ์บุญงาม และประสิทธิ์ คำพล (2562) ได้นำโมเดลเลิฟไปจัดการเรียนรู้ในรายวิชาศาสตร์พระราชากับการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี นอกจากนี้โมเดลเลิฟยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต สุขทริยภาพ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้โดยใช้โมเดลเลิฟนั้นจะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนรู้จักคิด เน้นกิจกรรมหรือกระบวนการมากกว่าเนื้อหา กิจกรรมไม่ยุ่งยากหรือสลับซับซ้อนง่ายต่อการนำไปใช้ สามารถเลือกใช้ให้เหมาะสม และนำไปประยุกต์ได้ในชีวิตประจำวัน

การจัดการเรียนรู้สุขศึกษาโดยใช้โมเดลลิฟ

การจัดการเรียนรู้สุขศึกษาโดยใช้โมเดลลิฟสามารถใช้ในเนื้อหาสาระการเรียนรู้สุขศึกษาได้หลากหลาย เช่น การศึกษาเรื่องความตายหรือมรณศึกษา (Death Education) เพศศึกษา (Sex Education) สุวีตติศึกษา (Safety Education) สุขภาพส่วนบุคคลและชุมชน (Personal and Community Health) สุขภาพจิต (Mental Health) การใช้ยาและสารเสพติด (Drug and narcotics Use) โรคและการป้องกันโรค (Diseases and Prevention) สุขภาพกับสิ่งแวดล้อม (Health and Environment) โดยโมเดลลิฟมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 4 ขั้นตอน (เอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์, 2558; 2559; 2561) ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 ขั้นเรียนรู้ (Learning หรือ L) เป็นการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ร่วมกัน เรียนรู้ที่จะรักตนเองและผู้อื่น รวมทั้งเรียนรู้ในเนื้อหาสาระการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness หรือ O) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่น และยอมรับความจริงของชีวิต (การเกิด แก่ เจ็บ ตาย)

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value หรือ V) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น คุณค่าของชีวิต คุณค่าของความรู้ และคุณค่าของการมีสุขภาพดี

ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence หรือ E) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเห็นคุณงามความดี ความจริง ความรู้ และความสุข

ในแต่ละขั้นตอนนี้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 16 กิจกรรม (เอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์, 2558; 2559; 2561) ดังนี้

1. **การตั้งคำถาม (Question)** เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนรู้จักคิดเพื่อนำไปสู่การตั้งคำถามสามารถกระทำได้ทั้งการเขียนและการพูด ซึ่งเป็นการฝึกทักษะการคิด การตีความ การถ่ายทอดการคิด ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ขยายความเข้าใจให้กระจ่าง

2. **การทำสมาธิ (Meditation)** เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนมีความตั้งใจมั่น ตั้งสติให้มีความพร้อมในการฟัง อ่าน เขียน เรียน หรือร่วมกิจกรรมต่างๆ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้ ทำให้จิตสงบ สามารถทำงานหรือร่วมกิจกรรมได้ดี อีกทั้งช่วยลดปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในขณะที่เรียน

3. **การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing)** เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ประสบการณ์ และความรู้ซึ่งกันและกันในแต่ละวันที่กำหนดให้ภายในกลุ่มย่อยหรือกลุ่มใหญ่ทั้งชั้นเรียน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกิดความเข้าใจในความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น ซึ่งอาจส่งผลต่อการเห็นคุณค่า การยอมรับ และการเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น

4. **การอภิปราย (Discussion)** เป็นกิจกรรมให้ผู้เรียนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลหรือข้อมูลที่เชื่อถือได้มาประกอบความคิดเห็น ซึ่งแตกต่างจากการแสดงความคิดเห็นทั่วไปที่อาจเป็นความรู้สึกส่วนบุคคล ไม่ต้องมีเหตุผลที่น่าเชื่อถือ เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในมุมมองที่ต่างกัน บนพื้นฐานของความจริงและได้ข้อสรุปในเรื่องนั้น ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีเหตุผล ฝึกทักษะการคิด และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

5. **การระบายความรู้สึก (Feeling Ventilation)** เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนระบายความ

ในใจหรือความรู้สึกของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้ใคร่ครวญจากภายใน รับรู้ความรู้สึกของตนเอง เห็นคุณค่าของตนเอง ผ่านการเขียนบรรยาย การพูดคุยกับสิ่งแวดล้อมหรือวัตถุใกล้ตัว เช่น ต้นไม้ ดอกไม้ รูปปั้น ท้องฟ้า อากาศ กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลาย รู้สึกโล่ง สบายใจ ช่วยลดพฤติกรรมความเครียดและความรุนแรง

6. การเล่าประสบการณ์ (Experience Sharing) เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเล่าประสบการณ์ของตนเองหรือประสบการณ์ของผู้อื่นให้เพื่อนในกลุ่มหรือเพื่อนในชั้นเรียนได้รับฟัง ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ทั้งเรื่องดีและไม่ดีจากผู้อื่นมาเป็นบทเรียน เป็นเรื่องเตือนใจ ได้รู้จักตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ได้รับข้อคิด เกิดการคิดใคร่ครวญให้ทำในสิ่งที่ถูกต้อง และนำมาปรับใช้กับตนเองหรือแนะนำผู้อื่น

7. การแสดงความคิดเห็น (Comment) เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นของตนเองตามหัวข้อหรือประเด็นที่กำหนดให้ผ่านการเขียนในงาน การทำแบบประเมิน การเขียนบรรยาย และการพูด ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดและการแสดงออก ฝึกการเรียนรู้และการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

8. การแสดงความรู้สึก (Feeling Expressions) เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับเรื่องหรือประเด็นที่กำหนด ผ่านการเขียน การบรรยาย การพูด การเล่า ช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักใคร่ครวญและเข้าใจตนเอง ได้ฝึกการแสดงออก

9. การจัดสุนทรียสนทนา (Dialogue) เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้พูดแสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็นในหัวข้อหรือประเด็นที่กำหนดให้ภายในกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มจะต้องรับฟังอย่างใคร่ครวญ มีมารยาท ไม่พูดแทรก ไม่พูดนอกประเด็น เปิดใจที่จะรับฟังผู้อื่น เป็นกัลยาณมิตร เข้าใจและยอมรับความแตกต่างทางความคิด กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนฝึกการเป็นผู้ฟังที่ดี ให้เกียรติและเคารพซึ่งกันและกัน พัฒนาการกระบวนการคิด เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

10. การให้น้ำหนักคะแนน (Weighted Score) เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนให้ค่าหรือให้น้ำหนักความรู้สึกเป็นระดับคะแนนตามช่วงที่กำหนดให้เลือกในประเด็นหรือหัวข้อต่างๆ ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ซึ่งคะแนนที่ผู้เรียนได้ให้น้ำหนักนี้ อาจจะต้องเหมาะสมหรือไม่ถูกต้องก็ได้ ดังนั้นผู้สอนจึงต้องมีการอภิปรายร่วมกันหรือชี้แนะในแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมด้วย กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นตามความเชื่อของตนเอง และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

11. การเขียนบันทึก (Journal Writing) เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเขียนบันทึกความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับหัวข้อที่กำหนดให้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจตนเอง รู้จักตนเอง เห็นคุณค่าของชีวิต และมีอิสระในการเขียนความรู้สึกของตนเองต่อประเด็นหรือหัวข้อที่กำหนดให้

12. การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติตามสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่ผู้สอนกำหนด กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิด เกิดการระดมความคิด ตระหนักถึงบทบาทที่ได้รับ ตระหนักถึงปัญหา รู้จักวิเคราะห์หาทางเลือกเพื่อแก้ไขปัญหา กิจกรรมนี้ยังทำให้เห็นภาพสถานการณ์ได้ชัดเจนขึ้น ตลอดจนเห็นคุณค่าของชีวิต และเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น

13. การแผ่เมตตา (Compassion) เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ตั้งสติสัมปชัญญะ ส้ารวม

กาย วาจา ใจ แม่เมตตาให้ตนเองและผู้อื่น กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีจิตสงบ มีความรักความเมตตา ต่อผู้อื่นและสิ่งมีชีวิต ตลอดจนฝึกการแบ่งปันความสุขให้กับสรรพสิ่งในโลก

14. การสวดมนต์ (Praying) เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนได้ตั้งสติสัมปชัญญะ ส้ารวมกาย วาจา ใจ ฝึกสวดมนต์ สร้างสมาธิ กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้มีจิตสงบนิ่ง มีสติ สมาธิ พร้อมที่จะ เรียนรู้เนื้อหาในชั้นเรียน ช่วยลดปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในขณะที่เรียนด้วย

15. การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Helping Each Other) เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีความ เอื้ออาทร แบ่งปัน ช่วยเหลือกันในสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยกำหนดสถานการณ์หรือเหตุการณ์ ที่อาจเกิดได้ในชีวิตประจำวัน กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีความรักความเมตตา เสียสละ เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน รู้จักการให้ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น และมีความรู้สึกภูมิใจในตนเอง

16. การแสดงความรัก (Love Expressions) เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึง ความรัก ความหวังดี ผ่านการกระทำ การพูด การเขียน โดยอาจเขียนเป็นคำขวัญ จดหมาย หรือ ออกแบบโปสเตอร์การ์ดเพื่อเขียนข้อความ ส่งมอบให้กับผู้อื่นที่ต้องการแสดงความรัก กิจกรรมนี้ช่วย ให้ผู้เรียนมีความรักความเมตตา เห็นอกเห็นใจผู้อื่น เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น มองโลกในแง่ ดี ส่งมอบความปรารถนาดี อยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างสันติสุข

การเลือกกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอน สามารถเลือกกิจกรรมได้ตามความเหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อสาระเรียนรู้ กลุ่มผู้เรียน และระยะเวลา สามารถปรับหรือยืดหยุ่นได้ ซึ่งแต่ละ ขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้โมเดลเลิฟทั้ง 4 ขั้นตอนนั้น สามารถเลือกใช้กิจกรรมการเรียนรู้ โดยแบ่งตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเรียนรู้ (Learning หรือ L) ได้แก่

- 1) การตั้งคำถาม (Question)
- 2) การทำสมาธิ (Meditation)
- 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing)
- 4) การอภิปราย (Discussion)

ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness หรือ O) ได้แก่

- 1) การระบายความรู้สึก (Feeling Ventilation)
- 2) การเล่าประสบการณ์ (Experience Sharing)
- 3) การแสดงความคิดเห็น (Comment)
- 4) การแสดงความรู้สึก (Feeling Expressions)
- 5) การจัดสุนทรียสนทนา (Dialogue)

ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value หรือ V) ได้แก่

- 1) การให้น้ำหนักคะแนน (Weighted Score)
- 2) การเขียนบันทึก (Journal Writing)
- 3) การทำสมาธิ (Meditation)
- 4) การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing)
- 5) การแสดงความคิดเห็น (Comment)
- 6) การแสดงความรู้สึก (Feeling Expressions)

- ผู้สอนตั้งคำถามว่า “แต่ละคนต้องการมีชีวิตยืนยาวแค่ไหน” แล้วนำเข้าสู่บทเรียน
- **ขั้นการจัดการเรียนรู้**
 - **ขั้นที่ 1 ขั้นเรียนรู้ (Learning)**
 - 1) ให้ผู้เรียนร่วมกันตั้งคำถามและตอบคำถามเกี่ยวกับการใช้ชีวิตก่อนตาย
 - 2) ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ว่า “การใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า”
 - **ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness)**
 - 1) ให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกในหัวข้อ “ถ้าพรุ่งนี้ต้องตาย ฉันจะทำอะไรบ้าง”
 - 2) อาสาสมัครผู้เรียน 4-5 คน อ่านผลงานการแสดงความรู้สึกในหัวข้อ “ถ้าพรุ่งนี้ต้องตาย ฉันจะทำอะไรบ้าง”
 - 3) ให้ผู้เรียนจับคู่กันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมตัวก่อนตาย แล้วให้เขียนสรุป
 - 4) ผู้สอนเลือกอ่านผลงานของผู้เรียนเรื่อง การเตรียมตัวก่อนตาย
 - **ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)**
 - 1) ให้ผู้เรียนทำสมาธิ เพื่อให้จิตนิ่งก่อนการพิจารณาการใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า
 - 2) ให้ผู้เรียนเขียนบันทึก “การใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า” เพื่อการเตรียมพร้อมเรื่องความตาย
 - **ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)**
 - 1) จัดกิจกรรมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการทำความดี
 - 2) ให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับคุณงามความดีของตนเองและผู้อื่น โดยเชื่อมโยงกับการเตรียมตัวก่อนตายและการใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า
 - **ขั้นสรุป**
 1. ผู้สอนสรุปเนื้อหาการเตรียมตัวก่อนตายด้วยการใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า
 2. ให้ผู้เรียนเสนอวิธีการเตรียมตัวก่อนตายคนละ 1 วิธี เพื่อให้แสดงว่าผู้เรียนไม่ประมาท มีความพร้อมอยู่เสมอ

สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้

1. Power Point Media
2. ใบงานเขียนแสดงความรู้สึกหัวข้อ “ถ้าพรุ่งนี้ต้องตาย ฉันจะทำอะไรบ้าง”
3. ใบงานแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมตัวก่อนตาย
4. ใบงานการเขียนบันทึก “การใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า”

การประเมินผลการเรียนรู้

1. การมีส่วนร่วมของผู้เรียน
2. ใบงานเขียนแสดงความรู้สึกหัวข้อ “ถ้าพรุ่งนี้ต้องตาย ฉันจะทำอะไรบ้าง”

3. ใบงานแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมตัวก่อนตาย
4. ใบงานการเขียนบันทึก “การใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า”
5. การเสนอวิธีการเตรียมตัวก่อนตาย

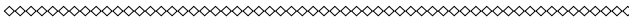
2. รายวิชาเพศศึกษา (Sex Education)

แผนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟ

เรื่อง โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

รายวิชาเพศศึกษา หลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้สอน: ศาสตราจารย์ ดร.เอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์

สาระสำคัญ

โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เป็นโรคติดต่อที่อาจเกิดขึ้นกับคนทุกเพศทุกวัย ซึ่งติดต่อกันโดยการมีเพศสัมพันธ์ การสัมผัสกับอวัยวะเพศหรือเชื้อโรค โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เช่น โรคซิฟิลิส โรคหนองในแท้ โรคหนองในเทียม โรคแผลริมอ่อน โรคฝีมะม่วง โรคต่อมน้ำเหลืองอักเสบเรื้อรัง โรคทางเดินปัสสาวะอักเสบ โรคเอดส์ เมื่อเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ต้องได้รับการรักษา ซึ่งอาจทำให้เสียเวลา เสียเงิน เสียสุขภาพ ดังนั้นจึงต้องรู้จักหลีกเลี่ยงและป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถดังนี้

1. อธิบายสาเหตุและอาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้
2. เสนอวิธีการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้

สาระการเรียนรู้

โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

กิจกรรมการเรียนรู้

- ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

ผู้สอนนำภาพเกี่ยวกับคนเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์มาให้ผู้เรียนดูแล้วซักถามว่า “ผู้เรียนรู้จักโรคนั้นหรือไม่”

- ชั้นการจัดการเรียนรู้

- ชั้นที่ 1 ชั้นเรียนรู้ (Learning)

- 1) ให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับโรคติดต่อที่ผู้เรียนกลัวที่สุด
- 2) ให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
 - ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness)
 - 1) ให้ผู้เรียนเขียนความรู้สึกของตนเองในแผ่นกระดาษในหัวข้อที่ว่า “หากคนที่เรารักป่วยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เราจะรู้สึกอย่างไร และจะทำอะไร?”
 - 2) ผู้สอนสุ่มอ่านความรู้สึกของผู้เรียน โดยไม่เปิดเผยชื่อ
 - ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)
 - 1) ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
 - 2) ให้ผู้เรียนจับคู่กันสนทนาเกี่ยวกับ “คุณค่าของการมีสุขภาพดี” แล้วให้อาสาสมัครนำเสนอหน้าชั้นเรียน
 - ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)
 - 1) ให้ผู้เรียนทุกคนสวมดวงดมน์พร้อมกัน เพื่อฝึกให้มีจิตใจ มีสมาธิ ซึ่งจะเป็นหนทางหนึ่งในการเยียวยาอาการเจ็บป่วยได้
 - 2) ให้ผู้เรียนแต่ละคนแสดงความรักต่อผู้ที่ป่วยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โดยอาจเขียนเป็นคำขวัญ จดหมาย หรือทำการ์ด
 - ขั้นสรุป
 1. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปวิธีการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
 2. ให้ผู้เรียนตอบคนละ 1 ข้อ เกี่ยวกับเรื่องการแสดงความคิดเห็นต่อผู้ที่ป่วยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้

1. ภาพผู้ที่ป่วยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
2. Power Point Media เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
3. ใบงานการเขียนความรู้สึก

การประเมินผลการเรียนรู้

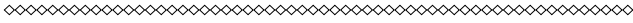
1. การมีส่วนร่วมของผู้เรียน
2. การเขียนใบงานการเขียนความรู้สึก
3. อธิบายสาเหตุและอาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
4. การเสนอวิธีการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
5. ผลงานการแสดงความรักต่อผู้ที่ป่วยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

3. รายวิชาสวัสดิศึกษา (Safety Education)

แผนการจัดการเรียนรู้สวัสดิศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟ
เรื่อง สวัสดิภาพเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ
รายวิชาสวัสดิศึกษา หลักสูตรระดับปริญญาบัณฑิต

ผู้สอน: ศาสตราจารย์ ดร.เอมอัชฌา วัฒนบุรุษานนท์

สาระสำคัญ

ภัยธรรมชาติเป็นภัยที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งก็มีหลายประเภทด้วยกัน ได้แก่ วาตภัย อุทกภัย ภัยจากแผ่นดินไหว สึนามิ อสนีบาตภัย ไฟไหม้ ภูเขาไฟระเบิด และความแห้งแล้ง เมื่อเกิดภัยธรรมชาติขึ้นมักก่อให้เกิดความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สินในวงกว้าง จึงต้องมีการวางแผนแนวทางในการป้องกันและรับมือกับภัยธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้นได้ในทุกขณะ เพื่อลดระดับความสูญเสีย

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถดังนี้

1. วิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของการเกิดภัยธรรมชาติ
2. เสนอแนวทางการป้องกันภัยธรรมชาติ และแนวทางปฏิบัติเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ

สาระการเรียนรู้

1. การเกิดภัยธรรมชาติ
2. การป้องกันภัยธรรมชาติและ การปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ

กิจกรรมการเรียนรู้

● ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ให้ผู้เรียนทำสมาธิเพื่อตั้งสติ เตรียมพร้อมที่จะเรียน

● ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

● ขั้นที่ 1 ขั้นการเรียนรู้ (Learning)

- 1) ผู้สอนและผู้เรียนสนทนาเกี่ยวกับภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน
- 2) ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับชนิดของภัยธรรมชาติและวิเคราะห์

สาเหตุ

● ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness)

- 1) ให้ผู้เรียนมาเล่าประสบการณ์ของตนเองหรือของผู้อื่นก็ได้ในเรื่องการประสบภัยธรรมชาติ
- 2) ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสนทนาถึงวิธีการปฏิบัติตนขณะเกิดภัยธรรมชาติ

● **ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value)**

- 1) ผู้สอนนำสื่อวีดิทัศน์เรื่องการเกิดภัยธรรมชาติ (แผ่นดินไหว / สึนามิ) มาให้ผู้เรียนได้ชม
- 2) ให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับการเกิดภัยธรรมชาติ
- 3) ให้ผู้เรียนเขียนคุณค่าของชีวิตลงในใบงาน

● **ขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence)**

- 1) สมมติสถานการณ์ว่ามีเหตุการณ์แผ่นดินไหวหรือภัยธรรมชาติเกิดขึ้น ทำให้มีผู้เสียชีวิตแล้วให้ผู้เรียนเขียนข้อความ ส่งสาส์น หรือคำไว้อาลัยแสดงความเสียใจกับผู้เสียชีวิตหรือผู้ประสบภัยธรรมชาติ
- 2) ผู้สอนสุ่มผู้เรียนออกมากล่าวแสดงความรู้สึกที่ได้เขียนไว้
- 3) ให้ผู้เรียนสวดมนต์เพื่อระลึกถึงคุณพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ เพื่อให้คุ้มครองมวลมนุษย์

● **ขั้นสรุป**

1. ผู้สอนสรุปเรื่องภัยธรรมชาติ
2. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายสรุปถึงภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้น เพื่อให้ทุกคนมีความรู้เพื่อนำไปปฏิบัติในการระมัดระวังและฟังความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับภัยธรรมชาติอยู่เสมอ

สื่อ/อุปกรณ์การเรียนรู้

1. สื่อวีดิทัศน์เรื่องการเกิดภัยธรรมชาติ (แผ่นดินไหว / สึนามิ)
2. Power Point Media เรื่องสวัสดิภาพเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ
3. ใบงานการเขียนคุณค่าของชีวิต
4. ใบงานการเขียนข้อความ ส่งสาส์น หรือคำไว้อาลัยแสดงความเสียใจกับผู้เสียชีวิตหรือผู้ประสบภัยธรรมชาติ

การประเมินผลการเรียนรู้

1. การมีส่วนร่วมของผู้เรียน
2. การเขียนใบงานคุณค่าของชีวิต
3. การเขียนข้อความ ส่งสาส์น หรือคำไว้อาลัยแสดงความเสียใจกับผู้เสียชีวิตหรือผู้ประสบภัยธรรมชาติ
4. การวิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของการเกิดภัยธรรมชาติ
5. การเสนอแนวทางการป้องกันภัยธรรมชาติ และแนวทางปฏิบัติเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ

การประเมินการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้สุขศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟในการประเมินการเรียนรู้นั้น สามารถประเมินได้ 2 รูปแบบ ได้แก่ การประเมินความก้าวหน้าในการเรียน (Formative Assessment) และการประเมินผลรวม (Summative Assessment) (เอมอชมา วัฒนบุรณนธ์, 2558; 2559; 2561) ดังนี้

1. การประเมินความก้าวหน้าในการเรียน (Formative Assessment) เป็นการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนในช่วงการดำเนินการจัดการเรียนรู้หรือในระหว่างภาคเรียน โดยประเมินจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และผลงานของผู้เรียน

2. การประเมินผลรวม (Summative Assessment) เป็นการประเมินผู้เรียนเพื่อตรวจสอบผู้เรียนในเรื่องการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่กำหนด โดยประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สุขศึกษา (ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติ) หรือสามารถประเมินจากแบบประเมินความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (ความดี: การรักษาศีลห้า ความจริง: ธรรมชาติของชีวิตที่พึงปฏิบัติได้ และความรับผิดชอบต่อชีวิต: การรู้และปฏิบัติ) และแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ทางสุขศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟ

สรุป

การจัดการเรียนรู้สุขศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟ นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะที่ดีต่อสุขภาพ และสามารถปฏิบัติตนเพื่อการมีสุขภาพที่ดี ตลอดจนมีความฉลาดรู้ทางสุขภาพ (Health Literacy) แล้วยังช่วยส่งเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทำให้ผู้เรียน รู้จักคิดอย่างใคร่ครวญ พัฒนาจิตใจและปัญญา (ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา) รู้จักทำความดี รักษาศีล การทำสมาธิ เพื่อให้เกิดปัญญา (ตามแนวคิดหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา) ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลมีความเข้าใจและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น เข้าใจธรรมชาติของชีวิต มีสติและปัญญาในการใคร่ครวญ สรรพสิ่งทั้งหลาย โดยทำความดี รู้จักความจริงของชีวิต และมีความรู้ปฏิบัติ ในการทำความดีและยอมรับความจริงของชีวิต (ตามแนวคิดด้านความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์) เพื่อการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

รายการอ้างอิง

- นวรรตน์ ธัญญศิริ. (2561). ผลการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟเพื่อสร้างเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ.* 19(1), 67–81.
- รุ่งอรุณ ปิยะฤทธิ์, นาดิสดา วงษ์บุญงาม และประสิทธิ์ คำพล. (2562). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โมเดลเลิฟที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.* 9(1), 220-225.
- รุ่งอรุณ ปิยะฤทธิ์ และวลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2558). ผลการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น โดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น: กรณีศึกษาวิชาเพชรบุรีศึกษา. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา(OJED).* 10(1), 161–174.

- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.(2562). **พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ชุดความฉลาดรู้ (Literacy) ฉบับราชบัณฑิตยสภา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.
- เอมอัชมา วัฒนบูรานนท์. (2558). การวิจัยพัฒนาโมเดลเลิฟเพื่อสร้างเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์: ชุดโครงการวิจัยสำหรับนิตยระดับอุดมศึกษา. **วารสารวิธีวิทยาการวิจัย**. 28(2), 119-152.
- เอมอัชมา วัฒนบูรานนท์. (2559). **คู่มือการใช้โมเดลเลิฟ (LOVE Model): โมเดลสร้างเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เอมอัชมา วัฒนบูรานนท์. (2561). การวิจัยพัฒนาโมเดลเลิฟเพื่อสร้างเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์: ชุดโครงการวิจัยสำหรับนิตยระดับอุดมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์.